

Startnotitie Gemeentelijke monumenten Beemster.

Aanleiding

In de vergadering van de commissie Grondgebied van 21 april 2009 heeft de heer J. van der Veen van de Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland een presentatie gegeven over gemeentelijk monumentenbeleid.

Na afloop van de presentatie heeft u desgevraagd aangegeven, dat u het onderwerp voor een volgende commissievergadering wenste te agenderen.

Presentatie

In de presentatie is aangegeven, dat een gemeentelijke monumentenlijst onder andere als voordeel heeft dat het gemeentebestuur ermee aangeeft, dat de gemeente zich actief met cultuurhistorie bezighoudt en dat daarbij behoud van de historische bebouwingsstructuur wenselijk is. Daarnaast heeft de gemeente een instrument in handen om sloop van een object te voorkomen.

Wettelijke regels gemeentelijke monumenten

De gemeente kan onroerende zaken aanwijzen als beschermd gemeentelijk monument. In een gemeentelijke verordening wordt de aanwijzing van beschermde gemeentelijke monumenten geregeld. In de monumentenverordening van de Beemster is reeds een regeling over beschermde gemeentelijke monumenten (plaatsing, vergunning tot wijziging of afbraak, intrekking van de vergunning) opgenomen.

Een onroerende zaak wordt als beschermd gemeentelijk monument aangewezen als de zaak van lokaal of regionaal belang is. Zaken die al als beschermd rijksmonument of als beschermd provinciaal monument zijn aangewezen, kunnen niet als beschermd gemeentelijk monument worden aangewezen.

Ook een belanghebbende kan verzoeken een zaak aan te wijzen als beschermd gemeentelijk monument.

Doelstelling gemeentelijk monumentenbeleid

Aanwijzing van onroerende zaken als beschermd gemeentelijk monument heeft als doel het karakter van de Beemster te bewaren en het erfgoed voor toekomstige generaties veilig te stellen. Het algemeen belang wordt er derhalve mee gediend.

De aanwijzing

Criteria voor de aanwijzing kunnen zijn: de cultuurhistorische/wetenschappelijke waarde, de architectuurhistorische/esthetische waarde, de ensemble waarde, de gaafheid, de zeldzaamheid.

Alvorens de zaak als beschermd gemeentelijk monument wordt aangewezen, wordt advies gevraagd aan de monumentenadviescommissie (lees: de gemeentelijke monumentencommissie) die in Alkmaar is gevestigd. Dit is bepaald in de gemeentelijke verordening.

Een belanghebbende kan met betrekking tot het voornemen het pand op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen zijn/haar zienswijze kenbaar maken.

Wat is beschermd?

Zowel het interieur als het exterieur kan worden beschermd. De heer Van der Veen heeft aangegeven, dat de meeste gemeenten ervoor kiezen om alleen de uitwendige hoofdvorm te beschermen. De uitwendige hoofdvorm kan worden bepaald door: goothoogte, nokhoogte, nokrichting, dakvorm, dakhelling, gevelindeling en grondoppervlakte.

In het bestemmingsplan "Landelijk Gebied 1994" is een groot aantal panden als karakteristiek aangewezen. Hiervoor wordt in het bestemmingsplan bepaald, dat de uitwendige hoofdvorm gehandhaafd dient te worden. De te handhaven hoofdvorm voor de WBK-categorie wordt bepaald door: goothoogte, nokhoogte, nokrichting, dakvorm, dakhelling, gevelindeling en grondoppervlakte. De te handhaven hoofdvorm voor de WB-categorie wordt bepaald door goothoogte, nokhoogte, nokrichting en dakvorm. De status WBK is volgens de toelichting op het bestemmingsplan niet gegeven aan panden waarvan de onderhoudstoestand (rond 1993) zodanig slecht is dat het bouwwerk alleen met zeer veel geld te herstellen is en/of de panden zodanig zijn verbouwd dat uitsluitend nog sprake is van een beeldbepalend bouwprofiel (silhouet). In die gevallen zijn de panden ondergebracht in de categorie WB.

Het ligt voor de hand deze karakteristieke panden in ieder geval te laten onderzoeken op een mogelijke status als beschermd gemeentelijk monument (quick-scan).

Wanneer de aanwijzing onherroepelijk is, kan het monument niet gewijzigd worden zonder een vergunning van burgemeester en wethouders. Voor iedere wijziging moet een vergunning aangevraagd worden. Dat betekent niet, dat ook ieder onderdeel van het beschermd monument van waarde is. Per geval zal de waarde beoordeeld moeten worden. Hierbij kan de redengevende omschrijving en belangrijk hulpmiddel zijn. Er wordt beoordeeld of en in hoeverre aan de wensen van de aanvrager van de vergunning tegemoet kan worden gekomen.

Stappen tot het opstellen van een gemeentelijke monumentenlijst

Een extern bureau (de Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland) kan uitzoeken welke panden in aanmerking komen voor een status als beschermd gemeentelijk monument. Via deze zgn. quick-scan wordt dus een selectie gemaakt uit het aanbod. Volgens de heer Van der Veen komen gemeenten daartoe meestal met drie lijsten: de gemeente heeft zelf een lijst, de MIP-lijst en een lijst opgesteld door een historisch genootschap. De MIP-lijst is de lijst die is gebruikt om te bepalen welke nieuwe monumenten voor een status als rijksmonument in aanmerking komen. De panden die geen rijksmonument zijn geworden, komen wellicht nog in aanmerking voor aanwijzing als gemeentelijk monument.

Alleen panden die binnen het plangebied van het bestemmingsplan "Landelijk Gebied 1994" vallen zijn aangewezen als "karakteristiek pand". Maar ook binnen de dorpskernen staan panden die in aanmerking komen voor aanwijzing tot gemeentelijk monument.

Na de selectie/quick-scan volgt de inventarisatie. Dat houdt in, dat van de geselecteerde panden een beschrijving wordt opgesteld.

Daarna wordt de gemeentelijke monumentencommissie om advies gevraagd.

Burgemeester en wethouders stellen de lijst vast.

De beschikbare panden hoeven niet alle in één keer op de lijst geplaatst te worden. Het opstellen van de lijst kan verdeeld worden over een aantal jaren.

De Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland rekent voor de quick-scan een kwartier per object. Het uurtarief is €90,- exclusief BTW. Voor de inventarisatie geldt 8 uur per pand waarbij het uurtarief eveneens €90,- exclusief BTW bedraagt. Daarnaast zijn er kosten verbonden aan het opstellen van een rapport, reiskosten e.d.

Subsidiemogelijkheden

Het is niet meer dan logisch om tegenover de aanwijzing als beschermd monument gemeentelijke subsidiemogelijkheden te zetten. Dit draagt bij aan het creëren van draagvlak. Volgens de heer Van der Veen stellen de meeste gemeenten een subsidie beschikbaar. In Noord-Holland wordt gemiddeld €2.500,- per monument gereserveerd.